THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
251-253 QUEEN ST. WEST Telephone Adelaide 3967-4517
Subscription Rates $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD.
H. Winberg, Pres. and Gen. Mgr.
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, Ont.
January 22nd, 1913

די צוויי שטענדיגע „פיטשורס" ביים טריידס-קאנגרעס

דער דאמיניאן טריידס און לייבאר קאנגרעס פארזאמעלט זיך יעהרליך, אין הייריאהר איז מאנטרעאל געווען דאס מזל'דיגע פלאץ, וואו די ארבייטער-פארטרעטער האבען זיך לעצטע וואך צוגייפגעקליבען, צו פינקט ווי ביי פריערדיגע קאנגרעסען האבען אויך היינט ניט אויס־געפעלט די צוויי הויפט-פיטשורס, וועלכע איבערחזר'ען זיך יאהר יאהר איין.

די קאמוניסטען זענען ווי אין די פריערדיגע יאהרען געווען אויף דער וואך פון דער רעוואלוציע. אין די זעלבע לעכערליכע ראליע וואס ווי שפיעלען שטענדיג, האבען זיי אויך הייריאהר געשפיעלט, און אפילו מיט דייער אויסבעסערונג צו דער רעזאלוציע וועגען פיקעטען זענען זיי אויך דורכגעפאלען. דאס איז געווען פיטשור נומער איינס. און פיטשור נומער צוויי איז געווען די שטענדיגע רעזאלוציע וועגען אימיגראציע. היינטיגס מאהל האט געגנסען אויף זיך די אויפגאבע א רעדושיינער לאַ־קאל פון רייליוועי קארמען, וועלכע האבען פארגעשלאגען אז דער קאַנ־גרעס זאל ארבייטען פאר דעם, אז די אימיגראציע אין לאנד זאל זיין נאר אן ענגליש־שפרעכענדע. די אנדערע אבער זאל ווי זייט מעגליך אפגע־שטעלט ווערען, דער קאנגרעס אבער האט געהאט אין זיך גענוג מוט די רעזאלוציע צו פארווארפען.

אויב אין דער ערשטער „פיטשור" אין דער האנדלונג פון די קאַ־מוניסטען, האט זיך קיין זאך אין זייער ראליע ניט געביטען, איז אבער באגריפענסווערט דער דורכפאל פון דער אנטי-אימיגראציע רעזאלוציע. אמת דער קאנגרעס איז נאך גאנץ ווייט פון צו זיין פאר פרייער אימי־גראציע, אבער א געוויסער פארשריט איז דאך שוין אויך דאס פארוואר־פען אזא רעזאלוציע ווי די פארגעשלאגענע.

די יעצטיגע „דושאינט" הילפס - טע־טיגקייט אין פוילען

דער וואַרשעווער „עקספרעס", א נייע אידישע צייטונג, וואס איז נאר וואס ערשינען אין וואַרשע, גיט א סערקווירדיגע שילדערונג פון דער הילפס-ארבייט, וואס די דושאינט דיסטריביושאן קאמיטע פיהרט אן אין פוילען, ווי אויך וועגען די מיטלען, וואס ווערען אנגענומען צו פארהיטען, אז די הילף זאל נישט טראגען דעם כאראקטער פון צדקה און זאל נישט הערנידריגען די מענשען, וועלכע קומען אן צו דער דאזיגער הילף.

די פוילישע אידען פארלאנגען נישט קיין קצבה, נאר הילפס-אר־בייט צו קענען איבערקומען דעם קריזיס. די „דושאינט" און איהרע פאר־טרעטער אין פוילען פארשטעדען עס און זוכען אזא פראגראם דורכצו־פיהרען.

די סיסטעם, וואס איז אנגעהאלטען געווארען אין דער צייט פון מלחמה, פון געבען נדבות, איז אויפגעגעבען געווארען — דערצעהלט די צייטונג — און אלעס ווערט געטאן צו ארבייטען און ווירקען דורך די קהלות אין די פארשיידענע שטעדט. די לאָקאַלע קהלות ווערען באַ־זעגט, אבער איינפאך פראָזאַירט אליין צו נעהמען די איניציאטיוועס פון גרינדען הילפס-קאמיטעטען מיט זייערע איינענע מיטלען. דאן קומט דער „דושאינט" און גיט צוויי מאל אדער דריי מאל אזוי פיעל ווי די לאָ־קאלע אידען שאפען.

הילפס-ארבייט ווערט אנגעפיהרט אויף די פאלגענדע געביטען: 1) קאאפעראטיוועס, קאאפעראטיווע ביינק, אויפבוי פון חרוב'ע הייזער; 2) יתומים-פארזארגונג; 3) מעדיצינישע הילף, אנגעפיהרט דורך „טאז" און 4) רעטונגס-ארבייט.

דער וואַרשעווער אפס פון „דושאינט" קריגט צוגעשיקט אומגע־פעהר 55 טויזענט דאלאר א חודש. דאס ווערט איינגעטיילט פאר הילף צו ארבייטסלאזע — אזעלכע, וואס האבען פארלארען זייערע באשעפטי־גונגען צוליעב דעם קריזיס. דאס ווערט געגעבען דורך א צענטראל-קאַ־מיטעט צוזאמענגעשטעלט פון פארטרעטער פון פארשיידענע פראָפעסיעס. די הילף דריקט זיך אויס אין דער פארם פון עפענען קיכען און פארטיי־לען שפייז-פראדוקטען צווישען די ארבייטער פאמיליעס. דיעזע הילף באטרעפט אומגעפעהר $8000 א חודש, אין די ארבייט איז אזוי פראדוק־טיוו, אז עס העלפט אויסצוהאלטען די פאמיליעס ביז ארבייט ווערט פאר זיי געפונען.

דאן קומט די ארבייט פון שפייזען קינדער אין די שולען און חדרים די דאזיגע הילף ווערט געגעבען דורך דער צענטראלער שול-ארגאניזאציע פאר די וועלטליכע שולען; דער „הרבות" פאר די העברייאישע שולען און דורך אן ארטאדאקסישען קאמיטעט פאר די חדרים און תלמוד תורה'ס. אין די קלענערע שטעדטלאך איז דיעזע ארבייט פון גרויס וויכ־טיגקייט. אין אזא שטעדטעל למשל ווי סאָקאָלקא ווערען אלע אידישע קינדער, אהן אויסנאהם, אויסגעהאלטען פון „דושאינט", און עס ווערט פארענדט אויף דיעזער ארבייט ביז 10 טויזענט דאלאר א חודש.

דער דריטער און וויכטיגסטער צווייג פון דער הילף איז די שטו־צע דורך די באקאנטע רעטונגס-קאמיטעטען. אין דיעזער ארבייט זוכט די דושאינט דיסטריביושאן קאמיטע די ערשטע זאך, אז לאָקאלע קאמי־טעס זאלען געגרינדעט ווערען. שאפען די ערשטע געלט, און דאן קומט די „דושאינט" מיט איהר געלט-הילף. די דאזיגע הילפס-ארבייט נעהמט אויך אריין די גמילת חסדים קאסעס, וועלכע העלפען דעם קרעמער איינ־קייפען אביסעל סחורה, העלפען דעם בעל-מלאכה מיט א חלואה צו קייפען זייגע רויע מאטעריאלען. דאס געלט, וואס ווערט געליהען, ווערט צוריקגעצאהלט מיט דער גרעסטער פינקטליכקייט. אין דער שטעדטעל קרינגקי, למשל, זיינען פון 300 חלואות, וואס זיינען דארט געמאכט גע־ווארען, בלויז 7 נישט צוריק געצאהלט געווארען אין צייט.

דער הויפט פרינציפ פון „דושאינט" איז יעצט צו העלפען די אידען זיך אליין צו העלפען. העלפען זיי דורך לאָקאלע קהלות און אר־גאניזאציעס. און דאס איז זיכער די ווירקונגסטע הילף.

אין דער וועלט פון געשעפט און פינאנץ

פון אריה פאש

צוויי באדייטענדע פאסירונגען אין די פאראייניגטע שטאאטען אין די לעצטע צוויי וואכען האט דייטליך באוויזען די פראָספעריטי פון דער דאזיגער גרויסער רעפובליק.

די ערשטע פאסירונג איז געווען דער חורבן אין פלאָרידא און די צווייטע דער דעמפסי טוני פייט.

אמת עס איז א גאנץ ניט גלייכער פארגלייך, אויך מעגליך א מאָרגער, אבער אויפן אמעריקאנער פינאנציעלען מארק איז עס זעהר פארגלייכבאר.

אזא אומגליק ווי דער וועלבער האט פאסירט אין פלאָרידא ווען עס וואָלט פאַ־סירט אין וועלבער עס איז אנדער לאנד, וואָלט דורך דעם דאס לאנד פארארימט געווארען און עס וואָלט געגומען יאהרען איידער עס וואָלט צו זיך געקומען, דאס לאנד וואָלט געראַרפט בעטלען אויף דער וועלט צו העלפען איהר, ווי דער פאל איז געווען מיט יאהרען צוריק אין כינא און עטליכע יאהר צוריק אין יאפאן.

גאנץ אנדערש איז עס אין פלאָרידא. עס איז אויסגערעכענט געוואָרען אז דער געלטליכער שאדען אין פלאָרידא איבער־שטייגט צוויי הונדערט מיליאן דאָלאר. די פארזיכערונג איז ניט מעהר געווען ווי אויף סופצעהן מיליאן דאָלאר און דאך אין צייט פון צוויי וואכען ווערען די חרוב געווארענע שטעדט צוריק געבויט. מיליאנען דאָלאר שטראמען אריין אהין דורכ'ן רויטען קרייץ און דורך פריוואטע קוועלען צו ברענגען די שטעדט און די איינוואוינער וועלכע זענען פונ'ם שטורם געטראפען געווארען צו זייער פריהערדיי־גען באשטאנד. און אויף וואָל סטריט אין ניו יארק וואו עס קלאפט דער פינאנציע־לער פולס פון לאנד ווערט פארזיכערט און נאך איידער דאס יאהר וועט פאראיבער וועט פון דעם געווענענעם חורבן אין פלאָרידא קיין זכר ניט פארבלייבען. דאס קען בלויז באווייזען א לאנד וואו עס הערשט פראספערעטי.

צום דעמפסי טוני פייט זענען גע־קומען ארום 132 טויזענט מענשען וועלכע האבען באצאָהלט א סומע פון נאהענט צו צוויי מיליאן דאָלאר צו זעהן דעם דאזי־גען ספארט. דאס איז דער גרעסטער עולם וועלכער האט ווען עס איז אין וועלכען עס איז לאנד בייגעוואוינט א ספארט, ניט רעכענענדיג די פארצייטיגע רוימישע פייערונגען, אדער אקסען-קעמפע אין שפאניען.

די דאזיגע צוויי אינציידענטען ווייר־זען קלאהר דעם פינאנציעלען צושטאנד אין די פאראייניגטע שטאאטען.

קוויבעק צאָהלט אָפּ א זעקס מיליאן דאָלאַרדיגע הלואה.

די פראווינץ קוויבעק האט לעצטע וואך אנאָנסירט אז דעם ערשטען נאָוועמ־בער פון דאס יאהר וועט זי איינקאסירען די באנדס וועלכע זענען ארויסגעגעבען געווארען אין 1921 פאר זעקס מיליאן דאָלאר און וועלכע טראגען פינף און א האלבען פראָצענט.

די דאזיגע באנדס זענען ניט פעליג ביז מאי 1936 אבער די פראָווינציעלע רעגיערונג פיהלט אז זי קען פארשפארען דעם פראָצענט דורך אויסקויפען צוריק די באנדס צו וועלכעס זי האט א פאָלשטענ־דיגעס רעכט.

דער פראָווינציעלער צושטאנד פון דער פראָווינציעלער רעגיערונג האט זיך אין די לעצטע עטליכע יאהר באדייטענ־פארבעסערט אזוי אז זי קען זיך פארי־גען. אויסצוקויפען באנדס איידער זיי ווערען פעליג.

דער גרויסער טעות פון די ענגלישע פאבריקאנטען

דער טשערמאן פון דער לאנדאנער „טרייד אסאסיאיישאן" וועלכע פאר־טרעט איבער אכט הונדערט באריהמטע פאבריקאנטען אין ענגלאנד, און וועלכער איז געווען דער הויפט פון דער ענגלישער אפטיילונג אין טאראנטאר עקזיביישאן דאס יאהר, האט פאר זיין אָפּפאָהרען פון קענעדע לעצטע וואך ערקלערהט, אז ער וועט רעקאָמענדירען צו די דיזעקטארען פון דער אסאסיאיישאן אז מעהר קיין געלט זאָל ניט אויסגעגעבען ווערען אין קיין אנשטרענגונגען זאָלען מעהר ניט געמאכט ווערען צו פארקויפען סחורה שפאניען.

דער חורבן אין פלאָרידא און דער דעמפסי-טוני פייט, ביידע ווייזען אויף דער גרויסער פראָספעריטי וועלכע הערשט אין די פאראייניגטע שטאאטען. — דעם טעות וועלכען די ענגלישע פאבריקאנטען האבען געמאכט און מאכען נאָך יעצט אויך וועגען דעם קענעדער מארק, און דעם דורכפאל וועלכען ענגלישע פאבריקאנטען האבען געהאט אויפ'ן קענע־דער מארק. — די אימפעריאלע קאָנפערענץ וועלכע ווערט קומענדען חודש געהאלטען אין ענגלאנד. — די פייטאוס לאסקי קארפאריישאן און איהר גרויסער ערפאָלג.

אויפ'ן וועג צו די חורבות פון פלאָרידא

(רייזע איינדרוקען)

פון ב. סמאָליאר

(געשיקט ספעציעל דורך דער „אידישער טעלעגראפען אגענטור" קיין פלאָרידא. אויסצופארשען דארט די לאגע פון די גליטענע אידען).

די באהן פון ניו יארק קיין מיאמי איז געפאקט, אבער ניט אלע פאסאזשי־רען פאהרען קיין מיאמי, מען האט נאך מורא צו פאהרען אין דער געגענט וואו דער שטורם בושעוועט נאך.

— נעהמט בעסער ארויס אן „אינ־שורענס פאָליסי", — עצה'ט מיר דער קאנדוקטאר.

— מיר וועלען סיי ווי קיין מיאמי ניט קאנען אריינפאהרען, — באמערקט א צווייטער באהן-באמטער.

— ווייטער ווי פון דזשעקסאנוויל זאָלט איהר נארנים האפען צו פאהרען.

— מאכט מיך אויפמערקזאם א דריטער.

די פאסאזשירען — דריי פערטעל אידען — הערען זיך מיט אינטערעס איין צו די באמערקונגען פון די באהן-אָנגע־שטעלטע. דאס איז די ערשטע באהן וואס וועט גרייכען מיאמי, אויב די באהן־רעלטען ארום שטאדט זענען שוין דארט אין אָרדענונג. יעדער איינער פון די פאַ־סאזשירען וואָלט געוואָלט אין שטאדט אריינפאהרען, אבער אלע זענען זיכער אז דערווייל איז מיאמי נאך אלץ אין גע־פאהר.

— איך האב מיינע קינדער אין מי־אמי, — דערצעהלט מיר אן עלטערע אי־רישע פרוי, — ווער ווייסט צי זיי לעבען נאך דארטען? הלואי לאזט מען מיך אריין צו זיי. כ'האט מיר אבער פאר־קויפט א באהן בילעט בי וועסט פאלם ביטש.

— און איך האב דארט מיין נאנצע פאמיליע, — ניסט אויס זיין הארץ אן אמעריקאניזירטער אידישער יונגערמאן. איך בין געפאהרען קיין ניו יארק בלויז אויף א וואך צייט, און מיטאמאל אזא אומגליק.

— מ'זאגט אז א סך מענשען האַ־בען שוין נעקאָנען טעלעגראמעס פון זייערע לעבענסגעליבענע קרובים אין מיאמי, — קרעכצט די עלטערע פרוי — אבער איך האב קיין וואָרט נאך פון מיי־נע קינדער ניט געהאט.

— ניטמיט בעסער ארויס אן „אינ־שורענס פאָליסי", — עצה'ט מיר דער קאנדוקטאר.

— מיר וועלען סיי ווי קיין מיאמי ניט קאנען אריינפאהרען, — באמערקט א צווייטער באהן-באמטער.

— ווייטער ווי פון דזשעקסאנוויל זאָלט איהר נארנים האפען צו פאהרען.

— מאכט מיך אויפמערקזאם א דריטער.

די פאסאזשירען — דריי פערטעל אידען — הערען זיך מיט אינטערעס איין צו די באמערקונגען פון די באהן-אָנגע־שטעלטע. דאס איז די ערשטע באהן וואס וועט גרייכען מיאמי, אויב די באהן־רעלטען ארום שטאדט זענען שוין דארט אין אָרדענונג. יעדער איינער פון די פאַ־סאזשירען וואָלט געוואָלט אין שטאדט אריינפאהרען, אבער אלע זענען זיכער אז דערווייל איז מיאמי נאך אלץ אין גע־פאהר.

— איך האב מיינע קינדער אין מי־אמי, — דערצעהלט מיר אן עלטערע אי־רישע פרוי, — ווער ווייסט צי זיי לעבען נאך דארטען? הלואי לאזט מען מיך אריין צו זיי. כ'האט מיר אבער פאר־קויפט א באהן בילעט בי וועסט פאלם ביטש.

— און איך האב דארט מיין נאנצע פאמיליע, — ניסט אויס זיין הארץ אן אמעריקאניזירטער אידישער יונגערמאן. איך בין געפאהרען קיין ניו יארק בלויז אויף א וואך צייט, און מיטאמאל אזא אומגליק.

— מ'זאגט אז א סך מענשען האַ־בען שוין נעקאָנען טעלעגראמעס פון זייערע לעבענסגעליבענע קרובים אין מיאמי, — קרעכצט די עלטערע פרוי — אבער איך האב קיין וואָרט נאך פון מיי־נע קינדער ניט געהאט